

EUROOPA LIIDU LEPINGU

JA

EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU

KONSOLIDEERITUD VERSIOONID

(2012/C 326/01)

Sisukord

	Lehekülg
EUROOPA LIIDU LEPINGU KONSOLIDEERITUD VERSIOON	13
PREAMBUL	15
I JAOTIS ÜHISÄTTED	16
II JAOTIS SÄTTED DEMOKRAATIA PÕHIMÕTETE KOHTA	20
III JAOTIS SÄTTED INSTITUTSIOONIDE KOHTA	22
IV JAOTIS SÄTTED TÕHUSTATUD KOOSTÖÖ KOHTA	27
V JAOTIS ÜLDSÄTTED LIIDU VÄLISTEGEVUSE KOHTA NING ERISÄTTED ÜHISE VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA KOHTA	28
1. peatükk Üldsätted liidu välistegevuse kohta	28
2. peatükk Erisätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta	30
1. jagu Ühissätted	30
2. jagu Sätted ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta	38
VI JAOTIS LÕPPSÄTTED	41
EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU KONSOLIDEERITUD VERSIOON ...	47
PREAMBUL	49
ESIMENE OSA PÕHIMÕTTED	50
I JAOTIS LIIDU PÄDEVUSE LIIGID JA VALDKONNAD	50
II JAOTIS ÜLDKOHALDATAVAD SÄTTED	53
TEINE OSA MITTEDISKRIMINEERIMINE JA LIIDU KODAKONDSUS	56
KOLMAS OSA LIIDU SISEPOLIITIKA JA -MEETMED	59
I JAOTIS SISETURG	59
II JAOTIS KAUPADE VABA LIIKUMINE	59
1. peatükk Tolliliit	60

	Lehekülg
2. peatükk Tollikoostöö	61
3. peatükk Liikmesriikidevaheliste koguseliste piirangute keelamine	61
III JAOTIS PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS	62
IV JAOTIS ISIKUTE, TEENUSTE JA KAPITALI VABA LIIKUMINE	65
1. peatükk Töötajad	65
2. peatükk Asutamisõigus	67
3. peatükk Teenused	70
4. peatükk Kapital ja maksed	71
V JAOTIS VABADUSEL, TURVALISUSEL JA ÕIGUSEL RAJANEV ALA	73
1. peatükk Üldsätted	73
2. peatükk Piirikontrolli-, varjupaiga- ja sisserändepoliitika	75
3. peatükk Õiguslane koostöö tsiviilasjades	78
4. peatükk Õiguslane koostöö kriminaalasjades	79
5. peatükk Politseikoostöö	83
VI JAOTIS TRANSPORT	85
VII JAOTIS KONKURENTSI, MAKSUSTAMISE JA ÕIGUSAKTIDE ÜHTLUSTAMISE ÜLDEESKIRJAD	88
1. peatükk Konkurentsieeskirjad	88
1. jagu Ettevõtjate suhtes kohaldatavad eeskirjad	88
2. jagu Riigiabi	91
2. peatükk Maksusätted	93
3. peatükk Õigusaktide ühtlustamine	94
VIII JAOTIS MAJANDUS- JA RAHAPOLIITIKA	96
1. peatükk Majanduspoliitika	97
2. peatükk Rahapoliitika	102
3. peatükk Institutsioonilised sätted	105

	Lehekülg
4. peatükk Erisätted liikmesriikide kohta, mille rahaühik on euro	106
5. peatükk Üleminekusätted	107
IX JAOTIS TÖÖHÕIVE	112
X JAOTIS SOTSIAALPOLIITIKA	114
XI JAOTIS EUROOPA SOTSIAALFOND	119
XII JAOTIS HARIDUS, KUTSEÕPE, NOORSUGU JA SPORT	120
XIII JAOTIS KULTUUR	121
XIV JAOTIS RAHVATERVIS	122
XV JAOTIS TARBIJAKAITSE	124
XVI JAOTIS ÜLEEÜROOPALISED VÕRGUD	124
XVII JAOTIS TÖÖSTUS	126
XVIII JAOTIS MAJANDUSLIK, SOTSIAALNE JA TERRITORIAALNE ÜHTE- KUULUVUS	127
XIX JAOTIS TEADUSUURINGUD JA TEHNOLOOGIA ARENDAMINE NING KOSMOS	128
XX JAOTIS KESKKOND	132
XXI JAOTIS ENERGEETIKA	134
XXII JAOTIS TURISM	135
XXIII JAOTIS KODANIKUKAITSE	135
XXIV JAOTIS HALDUSKOOSTÖÖ	136
NELJAS OSA ÜLEMEREMAADE JA -TERRITOORIUMIDE ASSOTSIEERIMINE	137
V OSA LIIDU VÄLISTEGEVUS	139
I JAOTIS ÜLDSÄTTED LIIDU VÄLISTEGEVUSE KOHTA	139
II JAOTIS ÜHINE KAUBANDUSPOLIITIKA	139
III JAOTIS KOOSTÖÖ KOLMANDATE RIIKIDEGA JA HUMANITAARABI . . .	141
1. peatükk Arengukoostöö	141
2. peatükk Majandus-, finants- ja tehniline koostöö kolmandate riikidega	142
3. peatükk Humanitaarabi	143

	Lehekülg
IV JAOTIS PIIRAVAD MEETMED	144
V JAOTIS RAHVUSVAHELISED LEPINGUD	144
VI JAOTIS LIIDU SUHTED RAHVUSVAHELISTE ORGANISATSIOONIDE JA KOLMANDATE RIIKIDEGA NING LIIDU DELEGATSIOONID	147
VII JAOTIS SOLIDAARSUSKLAUSEL	148
KUUES OSA INSTITUTSIOONILISED JA RAHANDUSSÄTTED	149
I JAOTIS SÄTTED INSTITUTSIOONIDE KOHTA	149
1. peatükk Institutsioonid	149
1. jagu Euroopa Parlament	149
2. jagu Euroopa Ülemkogu	152
3. jagu Nõukogu	153
4. jagu Komisjon	155
5. jagu Euroopa Liidu Kohus	157
6. jagu Euroopa Keskpank	167
7. jagu Kontrollikoda	169
2. peatükk Liidu õigusaktid, õigusaktide vastuvõtmise menetlused ja muud sätted	171
1. jagu Liidu õigusaktid	171
2. jagu Õigusaktide vastuvõtmise menetlused ja muud sätted	173
3. peatükk Liidu nõuandvad organid	177
1. jagu Majandus- ja sotsiaalkomitee	177
2. jagu Regioonide Komitee	178
4. peatükk Euroopa Investeerimispank	180
II JAOTIS RAHANDUSSÄTTED	181
1. peatükk Liidu omavahendid	181
2. peatükk Mitmeaastane finantsraamistik	182
3. peatükk Liidu aastaeelarve	183
4. peatükk Eelarve täitmine ja täitmise kinnitamine	186

	Lehekülg
5. peatükk Ühissätted	187
6. peatükk Pettuste vastane võitlus	188
III JAOTIS TÕHUSTATUD KOOSTÖÖ	189
SEITSMES OSA ÜLD- JA LÕPPSÄTTED	192
PROTOKOLLID	201
Protokoll (nr 1) Riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus	203
Protokoll (nr 2) Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta	206
Protokoll (nr 3) Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta	210
Protokoll (nr 4) Euroopa keskpankade süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta	230
Protokoll (nr 5) Euroopa Investeeringispanga põhikirja kohta	251
Protokoll (nr 6) Protokoll Euroopa Liidu institutsioonide ning teatud organite, asutuste ja talituste asukoha kohta	265
Protokoll (nr 7) Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta	266
Protokoll (nr 8) Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõike 2 kohta, mis käsitleb Liidu ühinemist Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga	273
Protokoll (nr 9) Nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 4 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 2 rakendamist ühelt poolt ajavahemikus 1. november 2014 – 31. märts 2017 ja teiselt poolt alates 1. aprillist 2017	274
Protokoll (nr 10) Euroopa Liidu lepingu artikliga 42 loodud alalise struktureeritud koostöö kohta	275
Protokoll (nr 11) Euroopa Liidu lepingu artikli 42 kohta	278
Protokoll (nr 12) Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kohta	279
Protokoll (nr 13) Läheneemiskriteeriumide kohta	281
Protokoll (nr 14) Eurorühma kohta	283

		Lehekülg
Protokoll (nr 15)	Teatavate Suurbritannia ja Põhja-iiri Ühendkuningriiki käsitlevate sätete kohta	284
Protokoll (nr 16)	Teatavate Taanit käsitlevate sätete kohta	287
Protokoll (nr 17)	Taani kohta	288
Protokoll (nr 18)	Prantsusmaa kohta	289
Protokoll (nr 19)	Protokoll Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni <i>acquis</i> kohta	290
Protokoll (nr 20)	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 26 teatavate aspektide kohaldamise kohta Ühendkuningriigi ja iirimaa suhtes	293
Protokoll (nr 21)	Ühendkuningriigi ja iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes	295
Protokoll (nr 22)	Taani seisukoha kohta	299
Protokoll (nr 23)	Liikmesriikide välissuhete kohta, pidades silmas välispiiride ületamist	304
Protokoll (nr 24)	Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta	305
Protokoll (nr 25)	Jagatud pädevuse teostamise kohta	307
Protokoll (nr 26)	Üldhuviteenuste kohta	308
Protokoll (nr 27)	Siseturu ja konkurentsi kohta	309
Protokoll (nr 28)	Majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta	310
Protokoll (nr 29)	Liikmesriikide avalik-õigusliku ringhäälingu kohta	312
Protokoll (nr 30)	Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamise kohta Poola ja Ühendkuningriigi suhtes	313
Protokoll (nr 31)	Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste Euroopa Liitu importimise kohta	315
Protokoll (nr 32)	Vara omandamise kohta Taanis	318
Protokoll (nr 33)	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 157 kohta	319

	Lehekülg
Protokoll (nr 34) Erikorra kohta Gröönimaa suhtes	320
Protokoll (nr 35) Protokoll iirimaa põhiseaduse artikli 40 lõike 3 punkti 3 kohta	321
Protokoll (nr 36) Üleminekusätete kohta	322
Protokoll (nr 37) ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning söe ja terase teadusfondi kohta	328
LISAD	331
I LISA Aluslepingu artiklis 38 osutatud nimekiri	333
II LISA Ülemeremaad ja -territooriumid, mille puhul kehtivad Euroopa Liidu toimimise lepingu iv osa sätted	336
DEKLARATSIOONID , mis on lisatud 13. detsembril 2007 alla kirjutatud Lissaboni lepingu vastu võtnud valitsustevahelise konverentsi lõppaktile	337
A. DEKLARATSIOONID ALUSLEPINGUTE SÄTETE KOHTA	339
1. Deklaratsioon Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohta	339
2. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõike 2 kohta	339
3. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 8 kohta	339
4. Deklaratsioon Euroopa Parlamendi koosseisu kohta	339
5. Deklaratsioon Euroopa Ülemkogu poliitilise heakskiidu kohta, mis käsitleb otsuse eelnõu Euroopa Parlamendi koosseisu kohta	339
6. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 15 lõigete 5 ja 6, artikli 17 lõigete 6 ja 7 ja artikli 18 kohta	340
7. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 4 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 2 kohta	340
8. Deklaratsioon praktiliste meetmete kohta, mis tuleb võtta Lissaboni lepingu jõustumisel seoses Euroopa Ülemkogu ja välisasjade nõukogu eesistumisega	342
9. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 9 kohta seoses nõukogu eesistumise teostamist käsitleva Euroopa Ülemkogu otsusega	343
10. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 17 kohta	344
11. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 17 lõigete 6 ja 7 kohta	344
12. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 18 kohta	344

	Lehekülg
13. Deklaratsioon ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta	345
14. Deklaratsioon ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta	345
15. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 27 kohta	345
16. Deklaratsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 55 lõike 2 kohta	346
17. Deklaratsioon ülimuslikkuse kohta	346
18. Deklaratsioon pädevuse piiritlemise kohta	346
19. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 8 kohta	347
20. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 16 kohta	347
21. Deklaratsioon isikuandmete kaitse kohta kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö ja politseikoostöö valdkonnas	347
22. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 48 ja 79 kohta	348
23. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 48 teise lõigu kohta ...	348
24. Deklaratsioon Euroopa Liidu õigussubjektsuse kohta	348
25. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 75 ja 215 kohta	348
26. Deklaratsioon liikmesriigi mitteosalemise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisel põhinevas meetmes	348
27. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 85 lõike 1 teise lõigu kohta	349
28. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 98 kohta	349
29. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti c kohta	349
30. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 kohta	349
31. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 156 kohta	350
32. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 168 lõike 4 punkti c kohta	350
33. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 174 kohta	351
34. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 179 kohta	351
35. Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 194 kohta	351

Lehekülg

36.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seotud rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimise kohta liikmesriikide poolt	351
37.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 222 kohta	351
38.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 252 kohta, mis käsitleb Euroopa Kohtu kohtujuristide arvu	352
39.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 kohta	352
40.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 329 kohta	352
41.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 352 kohta	352
42.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 352 kohta	353
43.	Deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 355 lõike 6 kohta	353
B.	DEKLARATSIOONID ALUSLEPINGUTELE LISATUD PROTOKOLLIDE KOHTA ..	354
44.	Deklaratsioon Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni <i>acquis</i> 'd käsitleva protokoll artikli 5 kohta	354
45.	Deklaratsioon Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni <i>acquis</i> 'd käsitleva protokoll artikli 5 lõike 2 kohta	354
46.	Deklaratsioon Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni <i>acquis</i> 'd käsitleva protokoll artikli 5 lõike 3 kohta	354
47.	Deklaratsioon Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni <i>acquis</i> 'd käsitleva protokoll artikli 5 lõigete 3, 4 ja 5 kohta	354
48.	Deklaratsioon, mis käsitleb protokoll Taani kohta	355
49.	Deklaratsioon Itaalia kohta	355
50.	Deklaratsioon üleminekusätete protokoll artikli 10 kohta	356
C.	LIIKMESRIIKIDE DEKLARATSIOONID	357
51.	Belgia Kuningriigi deklaratsioon riikide parlamentide kohta	357
52.	Belgia Kuningriigi, Bulgaaria Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Itaalia Vabariigi, Küprose Vabariigi, Leedu Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Rumeenia, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi deklaratsioon Euroopa Liidu sümbolite kohta	357
53.	Tšehhi Vabariigi deklaratsioon Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohta	357

	Lehekülg
54. Saksamaa Liitvabariigi, Iirimaa, Ungari Vabariigi, Austria Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi deklaratsioon	358
55. Hispaania Kuningriigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi deklaratsioon	358
56. Iirimaa deklaratsioon Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes käsitleva protokolli artikli 3 kohta	358
57. Itaalia Vabariigi deklaratsioon Euroopa Parlamendi koosseisu kohta	359
58. Läti Vabariigi, Ungari Vabariigi ja Malta Vabariigi deklaratsioon ühisraha nimetuse kirja pildi kohta aluslepingutes	359
59. Madalmaade Kuningriigi deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 312 kohta	359
60. Madalmaade Kuningriigi deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 355 kohta	360
61. Poola Vabariigi deklaratsioon Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohta	360
62. Poola Vabariigi deklaratsioon Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamist Poola ja Ühendkuningriigi suhtes käsitleva protokolli kohta	360
63. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi deklaratsioon mõiste „kodanikud” määratluse kohta	360
64. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi deklaratsioon õiguse kohta hääletada Euroopa Parlamendi valimistel	360
65. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi deklaratsioon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 75 kohta	361
Vastavustabelid	363
Euroopa Liidu leping	363
Euroopa Liidu toimimise leping	368